

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6
วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

นวัตกรรมการเรียนรู้ละครสร้างสรรค์สองภาษา

Learning Innovation in Bilingual Creative Drama

ธวัชรรัตน์ พรหมวิเศษ¹ และนุรฮาซีดีน มะลุม²

¹หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
²โรงเรียนบ้านโคกมา ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการเรียนรู้ละครสร้างสรรค์สองภาษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นชายแดนใต้ในรูปละครสร้างสรรค์สองภาษา 2) พัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา วรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวรรณกรรมท้องถิ่น ในภาคการศึกษาที่ 2/2561 วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยในชั้นเรียนเชิงทดลอง โดยอาศัยแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบทวิภาษาและแนวคิดเรื่องสหบทในวรรณกรรมสร้างละครและทดลองเผยแพร่ ประเมินผลจากผู้เรียนและผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยการประมวลผลจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) แบบทดสอบอัตนัย (subjective test) และการประเมินจากสภาพจริง (Authentic Assessment) ได้ผลการศึกษาดังนี้

1) ได้สร้างละครสร้างสรรค์สองภาษาจำนวน 3 เรื่อง ประกอบด้วย (1) ละครจากนิทานสัตว์เรื่อง แอกอแปแน แอกอปาญู (หางอันสั้นหางฉันทยาว) (2) ละครจากนิทานประจำถิ่น เรื่องตำนานทวดกุหล่ำ และ (3) ละครจากนิทานชีวิตเรื่อง บินตังบาติก

2) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา วรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษาดังนี้

2.1) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น โดยสามารถเรียบเรียงการใช้ภาษาไทยผสมผสานการใช้ภาษามลายูถิ่นเพื่อการแสดงละครได้อย่างเหมาะสม

2.2) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่น ได้ซึมซับบรรยากาศของวรรณกรรมและได้เรียนรู้สภาพสังคมวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านวรรณกรรม

2.3) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกิจกรรมทางการศึกษาในรูปการแสดงละคร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นในชุมชน ผลจากการจัดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการสร้างสรรค์ของตนเอง และภาคภูมิใจที่ได้เผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน

คำสำคัญ: นวัตกรรมการเรียนรู้ ละครสร้างสรรค์สองภาษา สหบท

Abstract

This research "Learning Innovation in Bilingual Creative Drama" aimed to 1. Create the learning innovation from southern border local literature of Thailand in the form of bilingual creative drama. 2. Develop skills of languages, literature and organizing educational activities. The target group was the Bachelor students in Education year 4 of Thai Language Program enrolled in the subject of Local Literature of semester 2/2018. The method of study were 2 techniques; the bilingual learning management approach and the concept of intertextuality in literature. Evaluation of learners and participants in the activity with an unstructured Interview subjective test and authentic assessment. The study results included;

1) Creation of 3 bilingual creative dramas consisting of 1. Airkopaenae – Airkopaeyae (Short Tail, Long Tail), drama from the Animal Tales, 2. The legend of Tuad - Ku - lam, drama from local tales Ban Bala Village and 3. Bintang Batik (the legend of love stars batik), drama from the life story.

2) Learners developed skills in languages, literature, and educational activities as follows;

2.1) Students have developed skills in learning Thai and local Malay language by composing the use of both languages in the plays.

2.2) Students have developed skills in learning local literature.

2.3) Students have developed skills in educational activities in the form of drama and organizing educational activities.

The result of the bilingual creative drama activity made the learners satisfied with the learning resulting from their own creativity and proud in having the opportunity to deliver the knowledge to the community.

Keywords : Learning innovation, Bilingual creative drama, Intertextuality

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6
วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

1. บทนำ

นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทหนึ่งที่ไม่เคยเสื่อมคลายความนิยม ด้วยถูกนำไปประยุกต์ใช้ผ่านการเล่าเรื่องด้วยสื่อต่างๆ ตามยุคสมัย สำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้มีนิทานพื้นบ้านที่แพร่กระจายอยู่เป็นจำนวนมาก แต่มักปรากฏในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อสารสนเทศออนไลน์ การเล่านิทานและการแสดงละครของเยาวชนจากนิทานพื้นบ้านกลับพบเป็นส่วนน้อย วรรณกรรมที่ได้คัดสรรมาเล่านิทานกลับเป็นวรรณกรรมในรูปแบบนิทานสากล หรือนิทานท้องถิ่นภาคอื่นเป็นส่วนใหญ่ เช่น นิทานภาคอีสานเรื่อง ก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ หรือ นิทานนานาชาติในกลุ่มนิทานอีสป และนิทานกริมม์ เช่น เด็กเลี้ยงแกะ หนูน้อยหมวกแดง และลูกหมูสามตัว เป็นต้น

ในภาคกลางและภาคอีสานพบว่ามีการสร้างละครจากนิทานพื้นบ้านอย่างน่าสนใจ เช่น ละครเรื่อง มาลัยมงคล ของกลุ่มละครมะขามป้อมที่นำทศพรพระมาลัยมาสร้างละครใหม่เพื่อสะท้อนปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่น และ ละครเรื่อง พญาคนคางที่นำนิทานพื้นบ้านอีสานมานำเสนอใหม่ผสมผสานเพลงทำนองอีสานกับเพลงแร็ปเข้าด้วยกัน (พรรัตน์ ดำรุ่ง, 2547) การส่งเสริมให้มีการสร้างละครการแสดงจากนิทานพื้นบ้านชายแดนใต้ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงน่าจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการอนุรักษ์และสืบทอดเรื่องเล่าท้องถิ่นให้แพร่กระจายในวงกว้าง

อนึ่งสภาพการใช้ภาษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ มักมีความเหลื่อมล้ำทางการใช้ภาษาเกิดขึ้น จากการศึกษาของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล (2559) พบว่า การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) จะช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงภาษา วัฒนธรรม และประสบการณ์ชีวิตจากที่บ้านสู่การเรียนรู้ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมการใช้ภาษาที่สองควบคู่ไปกับการสื่อสารภาษามาตรฐานในสังคมพหุภาษา จึงน่าจะเป็นทิศทางสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา ในทางกลับกันยังเป็นเครื่องมือแลกเปลี่ยนทางภาษาที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ภาษามาตรฐานเป็นภาษาแม่อยู่แล้วมีความเข้าใจในภาษาถิ่นที่มีผู้นิยมใช้กันในสังคมไปด้วย เมื่อสามารถลดช่องว่างทางภาษาได้ช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมก็น่าจะลดลงไปด้วย การสร้างละครการแสดงละครจากนิทานพื้นบ้านชายแดนใต้ด้วยการใช้ภาษาแบบทวิภาษา จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการลดความเหลื่อมล้ำทางภาษา

การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในรูปละครสร้างสรรค์จากนิทานพื้นบ้าน โดยให้นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาวรรณกรรมท้องถิ่น ในภาคการศึกษาที่ 2/2561 เป็นผู้สร้างละครพื้นบ้านสองภาษา จึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การเรียนรู้ และการทำความเข้าใจในวรรณกรรมท้องถิ่น นอกจากนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ในรายวิชาแล้วยังเป็นแนวทางในการพัฒนาทางทักษะการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วย เนื่องจากนักศึกษากลุ่มดังกล่าวจะต้องเตรียมตัวสู่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นชายแดนใต้ในรูปละครสร้างสรรค์สองภาษา
- 2) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา วรรณกรรม และการจัดการกิจกรรมทางการศึกษา ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ชั้นปีที่ 4 ทุกคน ที่เรียนรายวิชาวรรณกรรมท้องถิ่น ในภาคการศึกษาที่ 2/2561 จำนวน 29 คน
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
  - 3.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การบูรณาการแนวคิดสหบทในวรรณกรรมกับแนวคิดทวิภาษา ตัวแปรตาม ได้แก่ ละครพื้นบ้านสร้างสรรค์สองภาษา
  - 3.2.2 ตัวแปรต้น ได้แก่ ละครพื้นบ้านสร้างสรรค์สองภาษา ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ด้านภาษา วรรณกรรม และการจัดการกิจกรรมทางการศึกษา
- 3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วรรณกรรมท้องถิ่นชายแดนใต้ที่สามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่แพร่กระจายอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น
- 3.4 ระยะเวลาในการวิจัย ดำเนินการวิจัยในช่วงตุลาคม 2561 - กันยายน 2562

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดสหบทในวรรณกรรม ด้วยการนำสื่อการแสดง บทเพลงร่วมสมัย และอารมณ์ขัน มาบูรณาการร่วมกับการสื่อสารสองภาษา สร้างเป็นละครพื้นบ้านรูปแบบใหม่ ในรูปแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ละครพื้นบ้านสองภาษาที่สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านภาษา วรรณกรรม และทักษะการจัดการจัดการกิจกรรมทางการศึกษา

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6
วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “นวัตกรรมการเรียนรู้ละครสร้างสรรค์สองภาษา” เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) และงานวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) ในรายวิชาการวรรณกรรมท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ชั้นปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาการวรรณกรรมท้องถิ่น ในภาคการศึกษาที่ 2/2561 จำนวน 29 คน เก็บรวบรวมข้อมูลนิทานพื้นบ้านที่แพร่กระจายอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยการสัมภาษณ์และสอบถามผู้รู้ และคัดเลือกนิทานพื้นบ้านสำหรับการแสดงจำนวน 3 เรื่อง จากนั้นจึงดำเนินการตามกระบวนการของวงจรกิจกรรมคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย

- 1) P (Plan) การออกแบบและสร้างสรรค์การแสดงโดยการสร้างบทละคร
- 2) D (Do) การปฏิบัติด้วยการแสดงชั้นทดลอง
- 3) C (Check) การตรวจสอบการแสดงและประเมินการแสดงโดยผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมาย และ
- 4) A (Act) กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหากับการแสดงสำหรับการแสดงในครั้งต่อไป

การประเมินผลประกอบด้วย การประเมินผลจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อประเมินการสร้างนวัตกรรมละครสร้างสรรค์สองภาษา และการประเมินผลจากการสังเกตและแบบบันทึกการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และแบบทดสอบแบบอัตนัย (Subjective Test) เพื่อประเมินการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ภาษา วรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษา อภิปรายผลตามกรอบแนวคิดเรื่องการศึกษาวรรณกรรมในแง่สหพ และรายงานผลแบบพรรณนาวิเคราะห์

6. ผลการวิจัย

- 1) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้วรรณกรรมท้องถิ่นชายแดนใต้ในรูปแบบละครสร้างสรรค์สองภาษา

ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้คัดเลือกนิทานท้องถิ่นจำนวน 3 เรื่องสำหรับการแสดง โดยอาศัยหลักเกณฑ์ว่าทั้ง 3 เรื่องนี้ต้องเป็นเรื่องที่มีความหลากหลายคือเป็นนิทานต่างประเภทกัน และแต่ละเรื่องจะมีสีสันของวัฒนธรรมพื้นบ้านชายแดนใต้ สามารถนำมาสอดแทรกเรื่องราวด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยได้ ทั้งนี้ได้จัดแบ่งประเภทนิทานตามการจัดแบ่งประเภทนิทานของ จารุวรรณ ธรรมวัตร (2528) กุหลาบ มัลลิกะมาส (2518) และชนิษฐา จิตชนะกุล (2545) ได้นิทานที่นำมาเสนอในรูปแบบละครสร้างสรรค์ เป็นจำนวน 3 ประเภท ได้แก่ 1) แอกอแปแน แอกอปาญ เป็นนิทานสัตว์และนิทานอภินิหารเหตุ 2) ตำนานทวดกุหลาบ เป็นนิทานประเภทนิทานตำนานและนิทานประจำถิ่น และ 3) บินตังบาคิเป็นนิทานชีวิต

ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดการนำเสนอนิทานพื้นบ้านผ่านละครเวทีและละครสร้างสรรค์ที่ปรากฏในละครเรื่อง พญาคนคาก ที่นำนิทานพื้นบ้านอีสานมานำเสนอใหม่ผสมผสานเพลงทำนองอีสานกับเพลงแร็ปเข้าด้วยกัน (พรรัตน์ ดำรุ่ง, 2547 : 138) รวมทั้งนำมาผสมผสานกับแนวทางของละครเวทีจากวรรณคดี ของ มนตรี มีเนียม (2550) โดยบูรณาการการสร้างอารมณ์ขันตามทิศทางของสหพในวรรณกรรม ซึ่งพบว่าการใช้การสร้างอารมณ์ขันเป็นศิลปะในการสร้างอารมณ์ในศิลปกรรมไทยมาช้านาน และไม่เคยล้าสมัย ดังที่ปรากฏในการศึกษาของ ดวงมน จิตรจางค์ (2549) และ เจตนา นาควัชระ (2537) ตลอดจนการผสมผสานภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยถิ่นใต้เข้ากับภาษาไทยกลาง ตามแนวคิดของการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาในโรงเรียน และการอนุรักษ์และสืบสานภาษามลายูถิ่น ตามทิศทางการศึกษาของ มิรินต้า บุรุงโรจน์ และคณะ (2550) และสุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (ม.ป.ป.)

ผลการสร้างสรรค์บทละครตามแนวทางข้างต้นนี้ ได้ผลดังนี้

- (1) นิทานเรื่อง แอกอแปแนแอกอปาญ (ทางฉันทันทางฉันทยาว)

นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานพื้นบ้านของเมืองโกตาบารู อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ที่มีเหตุการณ์หลักซ้อนกันอยู่ 2 เหตุการณ์คือ เหตุการณ์เกี่ยวกับแม่หม้าย และเหตุการณ์ของเสือกกับหมีที่นำไปสู่คำตอบว่าทำไมหางของหมีจึงสั้น และทำไมหางของเสือกจึงยาว นำนิทานเรื่องดังกล่าวมาปรับปรุงใหม่ให้มีสีสันภาพและเอกภาพมากขึ้นโดยให้ความสำคัญกับหมีและเสือกตลอดเรื่อง นอกจากนี้ยังได้ตั้งชื่อเรื่องใหม่เป็นภาษามลายูถิ่นได้แก่เรื่อง แอกอแปแน แอกอปาญ (ทางฉันทันทางฉันทยาว)

การใช้แนวคิดสหพในวรรณกรรมสร้างนวัตกรรมละครเรื่องนี้ ประกอบด้วย

- 1) การใช้ภาษามลายูถิ่นในการบรรยาย และเป็นบทสนทนา

มีการใช้ภาษามลายูถิ่นในการบรรยายสลับกับการแปลเป็นภาษาไทย และใช้เป็นบทสนทนาสลับและปนกับภาษาไทยในท้องเรื่อง ดังตัวอย่าง

บทบรรยายภาษามลายูถิ่น : อาตอสาตอฮูต อาตอกีมาตองาบูแวย ยอยาตีสาแอง เตียบ เตียบ ฮารีก็มาตองาบูแวย วาฮีมารีมายเอง บอเวาะปาโฮงกายูบือซา อาตอสาตอฮูตารี บูแหวฮาเงาะก็มามายเอง จือกอ บูแวนาตีตายอ ก็มานาตียาะ

บทบรรยายภาษาไทย : ณ ป่าแห่งหนึ่ง มีเสือกกับหมีเป็นเพื่อนกัน ในแต่ละวัน เสือกกับหมีจะชอบมาเล่นด้วยกันที่ต้นไม้ใหญ่ซึ่งเป็นที่ประจำของทั้งสอง วันหนึ่งหมีชวนเสือกมาเล่น เกมปริศนาคำทาย โดยหมีเป็นคนไข และให้เสือกเป็นคนทาย

- 2) การใช้อารมณ์ขันในบทสนทนา

บทละครมีการใช้อารมณ์ขัน ด้วยการสอดแทรกมุขตลกในบทสนทนา ดังตัวอย่าง

หมี : สัตว์อะไรเอ๋ยชี้เหนียวที่สุด

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6
วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เสือ : ก็หม้อย่างแก๊ง ฮ่า ฮ่า ฮ่า

หมี : ซาเลาะห์ (ผิด)

เสือ : แล้วตัวอะไรล่ะ

หมี : ก็ม้าไง

เสือ : ทำไมเธอ

หมี : ก็เวลาม้ามันวิ่งจะได้ยินเสียงว่า กือคือคู้ กือคือคู้ กือคือคู้ แปลว่าซีเหินยวไง ฮ่า ฮ่า ฮ่า

ภาพที่ 1 การแสดงละครเรื่องแอกอแปแนะแอกอปาแญ

ภาพที่ 2 การแสดงละครเรื่องแอกอแปแนะแอกอปาแญ

ภาพที่ 3 นักแสดงจากละครเรื่องแอกอแปแนะแอกอปาแญ

(2) นิทานเรื่อง ตำนานทวดกุหลาบบ้านบาละ

นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานพื้นบ้านบ้านบาละ ตำบลบาละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา เป็นนิทานประจำถิ่นที่ชาวบ้านเชื่อว่า ตำนานเรื่องนี้มีที่มาจากเรื่องจริง มีสถานที่จริงที่สามารถระบุได้ชัดเจน ประกอบกับมีศาลอยู่ภายในวัดอย่างชัดเจน เป็นเรื่องราวของ คณะมนัห์ราที่เดินทางมาตามลำน้ำ และมาจบชีวิตลงที่คู้งน้ำแห่งนี้เพราะเรือล่ม โดยคำว่าว่ากุหลาบ มาจากภาษามลายูว่า กอล่า หมายถึง บึง หรือคู้งน้ำ ห้วงน้ำ ทวดกุหลาบ จึงหมายถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำคู้งน้ำ เรื่องที่สัมพันธ์กับความเชื่อความศรัทธาเช่นนี้จึงน่าจะเหมาะสม

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6
วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ที่จะดัดแปลงเรื่องราวใหม่เพื่อการแสดงละคร จึงจะยังคงเรื่องราวเดิมไว้ เพียงแต่เพิ่มเติมการแสดงอื่นๆ บทเพลงที่เน้นความสนุกสนาน
บทสนทนาท้องถิ่น และเรื่องซ้ำขึ้นที่มีความเหมาะสม ไม่ล่อแหลม สอดแทรกในเรื่องเพื่อสร้างสีสัน

การใช้แนวคิดสหบทในวรรณกรรมสร้างนวัตกรรมละครเรื่องนี้ ประกอบด้วย

1) การใช้ศิลปะการแสดงมโนห์รา

มีการใช้การแสดงมโนห์รา นำเข้าสู่เรื่อง โดยได้แต่งคำประพันธ์เป็นประกอบการแสดงเป็นบทกลอนมโนห์ราซึ่ง
สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ดังตัวอย่าง

เรือโนราแล่นมาจากไทรบุรี มุ่งคอนศรีฯ ลอยล้ามาทางเล

ถึงยะลาบ้านบาละเรือหักเห ฟ้าปรวนเปรทวดพัดซัดเรือล่ม

คณะโนราทวดกุหล่ำดักยกล้ำ ยุกระหน้าข้าสาดขาดชื่นชม

ไม่ทันถึงที่หมายให้ใครชม ต้องมาจมน้ำตายกลางสายเล

หนึ่งร้อยปีผ่านไปน้ำแห้งหาย เป็นสายคลองสมบูรณพูนเสน่ห์

ปลาใหญ่น้อยคู้ว่ายน้ำไหวเว ที่เรือล่มเป็นแหล่งวังน้ำวน

2) การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้และอารมณ์ขัน

มีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในบทสนทนา ซึ่งมักมีมุขตลกสอดแทรก ดังตัวอย่าง

มโนห์รา 1 : ขา คุรยอดพุทธ นุ้ยก็خبอเสร้างแล้วนิ (หนูก็รีบเต็มที่แล้วค่ะ) ทาหลูดชูดแบ่ง (ทาลิปสติกทาแบ่ง)

ก็ไมทัน

มโนห์รียอดพุทธ : อิ้ลล้าอี มะ เอ้ย มึงฉาบ (ทา) แบ่ง ดี (จะ) หมดโรงงานแล้ว โหมระ (ชี้เฮอร์) เหมือนเดิม

ไปๆๆๆ ไม่พักแต่งแล้วขึ้นเรือได้แล้ว

มโนห์รา 1 : ล่า เอ้ย คุรยอดพุทธก็แกลง (พูด) ไป นุ้ยงามหว่า (งามกว่า) อ้ม พัชรภา แลครุเหอ (เอ้ย)

มโนห์ราหลายคน : อี้ย แหวะ น่องอ้า อี้ย

ภาพที่ 4 การแสดงละครเรื่องตำนานทวดกุหล่ำ

ภาพที่ 5 การแสดงละครเรื่องตำนานทวดกุหล่ำ

ภาพที่ 6 การแสดงละครเรื่องตำนานทวดกุหล่ำ

(3) นิทานเรื่องบั้งไฟบาคติ

นิทานเรื่องนี้เป็นตำนานที่มาของผ้าบาติกลายทรมตุ้มของอินโดนีเซีย เป็นนิทานที่เล่าถึงความเป็นมาของลวดลายผ้าบาติกชื่อลายทรมตุ้ม ลายผ้าดังกล่าวได้รับความนิยมในหมู่คนไทยในจังหวัดชายแดนใต้ด้วย โดยมีลักษณะเป็นผ้าลายดวงดาว ตำนานกล่าวถึงเจ้าหญิงองค์หนึ่งเขียนลวดลายลงบนผืนผ้าด้วยแรงบันดาลใจจากดวงดาวบนท้องฟ้า ท่ามกลางความเดียวดายที่พระสวามีหลงใหลในชายาองค์ใหม่ เมื่อเจ้าหญิงทำผ้าบาติกสำเร็จพระสวามีก็คืนกลับมา ชาวชวาเชื่อว่าผ้าลายทรมตุ้มนั้นมีความหมายในเชิงของการปรับปรุง การพัฒนา และความหวัง มักสวมใส่โดยพ่อแม่ของคู่บ่าวสาวในงานวิวาห์ เพราะหมายถึงการเพิ่มพูน การพัฒนา ต่อยอดทายาทจากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากนิทานเรื่องนี้เป็นนิทานของอินโดนีเซียที่มีเรื่องราวสั้นๆ จึงควรเพิ่มเนื้อหาให้มีสีสันมากขึ้น และควรปรับเนื้อหามาเป็นเรื่องเล่าที่มีฉากในท้องถิ่นเพื่อจะได้อสื่อสารกับผู้ชมได้ง่ายกว่า แต่ควรระบุว่าเป็นเรื่องที่ได้ดัดแปลงขึ้นใหม่ เพื่อไม่ให้ตำนานเดิมถูกบิดเบือนไปจึงควรตั้งชื่อใหม่ โดยยังคงสาระสำคัญของแก่นเรื่องคือการใช้ผ้าเป็นเครื่องมืออิฐฐานให้ชายคนรักได้หวนคืนมา รวมทั้งหาสื่อสมัยใหม่มาสอดแทรกในท้องเรื่องเช่นเพลงร่วมสมัย เป็นต้น

การใช้แนวคิดสหบทในวรรณกรรมสร้างนวัตกรรมละครเรื่องนี้ ประกอบด้วย

- 1) การใช้บทเพลงพื้นบ้านชายแดนใต้ เพลงดิเกร์ฮูลู
  - มีการใช้บทเพลงดิเกร์ฮูลูขับร้องในการแสดง ดังตัวอย่าง
    - ปิยอเตาะสะเกะฮาตี (ใครจะไม่เจ็บใจ)
    - มาขอสามีลารี (เวลาสามีจากไป)
    - เฮาะโตะบะฮารี ฮารี (ที่ทำอยู่ทุกๆ วัน)
    - แมนอเตาะนาเปาะบูตีเปอกรีตี (ทำไมไม่เห็นคุณค่า)
    - ปิยอเตาะสะเกะฮาตี (ใครจะไม่เจ็บใจ)
    - คูโตะซอแรตีรี (ต้องอยู่คนเดียวโดดเดี่ยว)
    - ซูปอตาเราะเตาะบลารี (เหมือนเลือดไม่ไหลเวียน)
    - ต้องาปือราซอแอลือเกะฮาตี (กับความรู้สึกที่ยังผูกพันอยู่ในใจ)
- 2) การใช้บทเพลงร่วมสมัยแปลง
  - มีการใช้บทเพลงร่วมสมัยแปลง โดยแปลงมาจากเพลง “ผากฟ้า” ของศิลปินบัววี และใช้ภาษามลายูสลับภาษาไทย ดังตัวอย่าง

<ul style="list-style-type: none"> ปาเล็งมูกอแตเงาะ (แหงนหน้าขึ้นมอง) ท้องฟ้า บีแต (ดวงดาว) อยู่บนฟากฟ้า อั้งะ (คิดถึง) คนที่เรารัก แบ(พี่)เป็งอยู่แสนไกล แบเป็งจำ ฟ้าคำคินนี้ ไ้อ์ ดาวอ่วย เฉลยคำสัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> ฟ้าไม่เปลี่ยนสีมีแสงจันทร์รา นับร้อยลายตาพาใจหวั่นไหว อั้งะเธอมาก อั้งะกว่าใคร จะเป็นอย่างไรบ้างหนอ แบเป็ง ช่วยบอกแบที ว่าข้าคิดถึง ช่วยบอกเธอว่า ฉันนั้นรักเธอ
---	--

ภาพที่ 7 การแสดงเรื่องบั้งบาศิก

ภาพที่ 8 การแสดงเรื่องบั้งบาศิก

ภาพที่ 9 การแสดงเรื่องบั้งบาศิก

ผลจากการสร้างนวัตกรรมละครสร้างสรรค์สองภาษา ประเมินผลโดยใช้การสังเกตของผู้วิจัย และประมวลผลจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตรง คือ นักศึกษาผู้แสดง และกลุ่มเป้าหมายรองคือผู้ชมและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิชาการศึกษา ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และอื่นๆ พบว่าผู้ชมชื่นชอบการแสดงของนักศึกษาซึ่งมีความพร้อม มีความเชื่อมั่น นักศึกษาสามารถออกเสียงชัดเจน และมีความแม่นยำในเนื้อหา รวมทั้งสามารถถ่ายทอดอารมณ์ในการแสดงได้ครบทุกรส ผู้ชมกลุ่มเยาวชนมีความสนใจและตื่นตาตื่นใจกับการแสดงรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน ผู้ชมกลุ่มประชาชนมีความรู้สึกใกล้ชิดกับเรื่องราวที่นำมาเสนอ ตลอดจนมีความใกล้ชิดคุ้นเคยกับภาษาและอารมณ์ขันที่นักแสดงนำมาถ่ายทอด จึงทำให้การแสดงละครในครั้งนี้ได้รับเสียงปรบมือ เสียงหัวเราะและมีสายตาแห่งความพึงพอใจอย่างชัดเจน สามารถเปิดพื้นที่ใหม่ในการเผยแพร่นิทานพื้นบ้านชายแดนใต้ได้เป็นอย่างดี

ในแง่การเผยแพร่กิจกรรมการแสดงละคร ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่าการแสดงละครครั้งนี้ถือเป็นการเรียนรู้ที่มาพร้อมกับความบันเทิง และมีประโยชน์ต่อผู้ชมกลุ่มเยาวชนที่ขาดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เนื่องจากการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้จักแต่การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ อาจมีข้อจำกัดในการสร้างจินตนาการ แต่กิจกรรมการแสดงละครจะส่งเสริมให้เด็กได้มีจินตนาการ รวมทั้งได้เห็นตัวอย่างจากรุ่นพี่ผู้เป็นนักแสดง ซึ่งมีผลในการกระตุ้นให้เกิดความกล้าที่จะทำตาม เพราะเมื่อเห็นรุ่นพี่ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกันกับตนทำได้ ตนก็น่าจะทำได้เช่นเดียวกัน

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6
วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ในแง่การแสดงให้เห็นการใช้ภาษามากกว่าหนึ่งภาษา ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่า การแปลบทสนทนาสองภาษาสลับกันไปมา มักทำให้ผู้ชมรู้สึกขัดใจ แม้จะได้เรียนรู้ภาษาจากเรื่องบ้าง แต่ก็ต้องตั้งใจฟังเป็นอย่างมาก ทว่ากิจกรรมการแสดงครั้งนี้ได้ใช้คำบรรยายและประโยคสนทนาที่ไม่ได้ยาวหรือยากต่อการฟังมากนัก อีกทั้งยังสอดแทรกความบันเทิงสร้างเสียงหัวเราะได้ ทำให้เข้าใจเข้าถึงถึงบทบาทของการแสดงมากขึ้น กิจกรรมการแสดงดังกล่าวนี้จึงเป็นกิจกรรมที่ควรให้การสนับสนุน เนื่องจากผู้ชมในพื้นที่มีโอกาสน้อยที่จะได้เรียนรู้ข้อมูลท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องราวของตนเอง นับเป็นเรื่องน่ายินดีที่สถาบันการศึกษาได้ส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่เป็นผู้สืบสานเรื่องราวและภาษาในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อส่งต่อความรักความภาคภูมิใจในบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองสืบไป

สำหรับนักศึกษาผู้ร่วมแสดงต่างพึงพอใจในการแสดงของตนเอง และชื่นชมการแสดงของเพื่อนในกลุ่มและต่างกลุ่ม ตลอดจนมีความภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้ร่วมถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมของบ้านเกิดเมืองนอนสู่ชุมชน

2) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา วรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

การประเมินทักษะการเรียนรู้ภาษา วรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษา โดยแบบทดสอบแบบอัตนัย (Subjective Test) และการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ปรากฏผลจากแบบทดสอบอัตนัยดังนี้

(1) นักศึกษาผู้แสดงได้พัฒนาศักยภาพของตนในด้านทักษะทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาสำหรับบทละคร หรือการใช้ภาษาถิ่น เนื่องจากในบทละครได้มีการใช้ภาษามากมายถิ่น และภาษาไทยถิ่นใต้ ควบคู่ไปกับภาษาไทยมาตรฐาน นักศึกษาได้สร้างประสบการณ์การประพันธ์เพลงสองภาษา การแต่งบทกลอนโมหิรา ฝึกการร้องเพลง ฝึกการใช้ภาษาในบทสนทนาตามบทบาทของตัวละคร และฝึกเขียนและให้เสียงการบรรยาย

(2) นักศึกษาผู้แสดง มีประสบการณ์ที่ดีในการทำควมรู้จักวรรณกรรมในท้องถิ่นของตนเองและประเทศใกล้เคียง ได้เรียนรู้และตีความวรรณกรรมผ่านการตีความบทบาทตัวละคร นักศึกษามีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับวรรณกรรมท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น มีความตระหนักว่าบทการแสดงของตัวละครบางตัวไม่ได้ง่ายอย่างที่คิดหวังไว้ และตัวละครที่เป็นเพียงตัวประกอบก็มีความสำคัญกับการแสดงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ดังการแสดงความคิดเห็นว่า

“การแสดงในครั้งนี้ดิฉันรับบทเป็นต้นไม้ ถึงจะไม่มีบทพูดแต่ก็ตื่นเต้นกว่าตัวละครเอกเพราะกลัวข้ากลางเวที ดิฉันกังวลมากเลยถามเพื่อนในกลุ่มว่าต้นไม้ยิ้มได้ไหมหรือต้องนิ่งๆ เพื่อนก็ตอบว่ายิ้มได้เป็นบางครั้งบางคราว ต้นไม้มีชีวิต การที่ต้นไม้ยิ้มหรือขยับ ทำให้เห็นภาพตอนถูกลม ต้นไม้ก็จะโยกไปตามสายลม” (ไซเพียร์ โมง)

(3) นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการจัดกิจกรรมทางการศึกษา มีโอกาสได้ฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนหรือผู้ชม และมีแนวทางในการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ดังกล่าวในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ การเรียนรู้เรื่องการวางแผนงาน การออกแบบกิจกรรม และเกิดความตระหนักว่านักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องมีความสามารถรอบด้านนอกจากความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะกิจกรรมการแสดง และการร้องรำทำเพลง นอกจากนี้ นักศึกษายังสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในครั้งนี้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการชั้นเรียนในเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่น และในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

(4) นักศึกษาผู้แสดงมีความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองที่ได้พัฒนาขึ้น ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ในการทดลองทำสิ่งใหม่ๆ ได้ทวนกลับไปสนใจเรื่องราวในท้องถิ่น ได้กลับไปพูดคุยกับผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน นอกจากจะได้รับความรู้เรื่องวรรณกรรม ท้องถิ่นแล้ว ยังได้สร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนในครอบครัวและในสังคมท้องถิ่นของตนเองอีกด้วย นักศึกษามีความภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้เผยแพร่ความสามารถของตนเองต่อสาธารณชน ได้ฝึกฝนที่จะเอาชนะความเขินอาย ได้ฝึกการแสดงระบำพื้นเมือง และการแสดงอื่นๆ ที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน กิจกรรมการแสดงดังกล่าวนี้จึงถือเป็นกิจกรรมที่ได้สร้างประสบการณ์อันทรงคุณค่าให้แก่ นักศึกษา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงที่ได้รับมอบหมายแยกเป็นรายบุคคลด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินด้วยเกณฑ์การประมาณค่า ประกอบด้วยเกณฑ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และเกณฑ์ความสามารถในการตีความและสวมบทบาทการแสดง โดยให้ค่าคะแนนเป็นสามระดับคือ ระดับพอใช้ ดี และดีมาก ดังนี้

1) เกณฑ์การประเมินผลการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

- ระดับพอใช้ หมายถึง กลุ่มเป้าหมายมาเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกซ้อมในระดับน้อยถึงปานกลาง ไม่ค่อยมีบทบาทในกลุ่มมากนัก

- ระดับดี หมายถึง กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกซ้อมในระดับปานกลางถึงมาก มีบทบาทค่อนข้างมากในกลุ่มช่วยกันแก้ไขปัญหาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

- ระดับดีมาก หมายถึง กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกซ้อมทุกครั้ง มีบทบาทในกิจกรรมมาก เป็นผู้นำในการคิดสร้างสรรค์และร่วมกันแก้ไขปัญหา มีความสามารถพิเศษที่โดดเด่น

2) ความสามารถในการตีความและสวมบทบาทการแสดง

- ระดับพอใช้ หมายถึง กลุ่มเป้าหมายมีความใส่ใจ และพยายามทำความเข้าใจบทระดับปานกลาง พยายามทำความเข้าใจบทบาทการแสดงค่อนข้างน้อยถึงปานกลาง

- ระดับดี หมายถึง กลุ่มเป้าหมายมีความใส่ใจ และพยายามทำความเข้าใจบทเป็นอย่างดี พยายามทำความเข้าใจบทบาทการแสดงที่ได้รับมอบหมายและสามารถตีบทและสื่อสารออกมาให้ผู้ชมคล้อยตามบทบาทการแสดงได้เป็นอย่างดี

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6 วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

- ระดับดีมาก หมายถึง กลุ่มเป้าหมายมีความใส่ใจ และพยายามทำความเข้าใจเป็นอย่างดี ทุ่มเทกกับบทบาทการแสดงที่ได้รับมอบหมายและสามารถตีบทได้อย่างลุ่มลึก มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบบทบาทการแสดง และสื่อสารออกมาให้ผู้ชมคล้อยตามบทบาทการแสดงได้เป็นอย่างดี

ผลการประเมินพบว่านักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับดีมาก และมีความสามารถในการตีความและสวมบทบาทการแสดงส่วนใหญ่ในระดับดีมาก คิดเป็นอัตรา 3 ใน 4 ของนักศึกษาทั้งหมด และนักศึกษาในอัตรา 1 ใน 4 ของนักศึกษาทั้งหมดมีผลการประเมินในระดับดี

ผลการศึกษาค้นคว้าได้แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรับผิดชอบและร่วมกันทำงานในชั้นดีมาก และมีศักยภาพเฉพาะบุคคลส่วนใหญ่ในชั้นดีมาก แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมละครสร้างสรรค์สองภาษาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาวรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของนักศึกษาผู้เรียนได้ผลดีเป็นอย่างมาก

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมละครสร้างสรรค์สองภาษา” ดำเนินตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบทวิภาษา และแนวคิดเรื่องสหบทในวรรณกรรม โดยได้สร้างละครสร้างสรรค์สองภาษาจำนวน 3 เรื่อง และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา วรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการวรรณกรรมท้องถิ่น ผลปรากฏว่าละครสร้างสรรค์สองภาษาทำให้ผู้ชมและผู้ร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ ด้วยเหตุที่วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นผลิตผลของท้องถิ่น เรื่องราวของวรรณกรรมจึงถูกสร้างสรรค์มาจากสภาพภูมิศาสตร์ คติความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชนในท้องถิ่นนั่นเอง การเรียนรู้วรรณกรรมผ่านการแสดงที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นส่วนประกอบร่วมกับการใช้อารมณ์ขัน ได้สร้างความเพลิดเพลินทางอารมณ์และดึงดูดใจผู้ชมให้เข้าใจเนื้อหาได้โดยง่าย จึงถึงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้ชมมีความสุขพร้อมกับได้รับรู้เรื่องราวของท้องถิ่นโดยอ้อม ผู้ชมได้ตระหนักในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันมีคุณค่าของบ้านเกิดซึ่งเป็นที่มาของนิทานต่างๆ

ด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา วรรณกรรม และการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผลจากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์สองภาษาทำให้ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของตนเอง ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่น มีโอกาสศึกษาภาคสนาม มีโอกาสสัมภาษณ์คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้าน เพื่อสรรหาเรื่องเล่าที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้แสดงละครพื้นบ้าน ได้เรียนรู้ถึงเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน ได้เรียนรู้เรื่องราวและวัฒนธรรมแปลกใหม่ที่ไม่เคยรู้มาก่อนผ่านเนื้อเรื่องของละครพื้นบ้าน ทำให้ได้รับประสบการณ์จากพื้นที่จริง เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และมีความภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้เผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น และภาษามลายูถิ่น โดยสามารถเรียบเรียงการใช้ภาษาไทยผสมผสานการใช้ภาษาไทยถิ่น และภาษามลายูถิ่นได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการตีความภาษาและสามารถประยุกต์ใช้ภาษาเพื่อการแสดงละครได้ ผู้เรียนได้ซึมซับและเข้าใจในอรรถรสของวรรณกรรมผ่านการตีความตัวละคร และบทบาทการแสดงของตนเอง อันส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาตามลำดับ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถอาศัยกิจกรรมการแสดงละครสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนของตนเองในฐานะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

สิ่งที่นับเป็นผลพลอยได้คือทักษะการแสดงและทักษะทางเทคโนโลยี ที่ผู้เรียนมีโอกาสดูแสวงหาความรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ด้วยตนเองเป็นหลัก การได้มีโอกาสร่วมฝึกฝนการแสดงกับคณะในห้าและฝึกการแสดงกับผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ในทักษะการละคร ซึ่งเป็นผลพลอยได้นอกเหนือจากเป้าประสงค์ของรายวิชา ทั้งทักษะการบันทึกเสียง ตัดต่อเสียง และผสมเสียง ล้วนเป็นทักษะการเรียนรู้จากการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเองและได้แสดงศักยภาพของตนเองออกมา อันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจตามลำดับท้ายเสียเปรียบมือ เสียใจหวัหระ และแววตาแห่งความสุขของผู้ชม ทำให้ผู้เรียนในบทบาทของนักแสดงมีความภาคภูมิใจและยินดีในผลสำเร็จที่ตนได้รับ

อนึ่งผลการศึกษาที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ อันเป็นส่วนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนในห้องให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ผู้เรียนทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม และพร้อมที่จะช่วยเหลือกันพึ่งพากันเพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กล่าวโดยสรุปการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อะครสร้างสรรค์สองภาษา โดยใช้ภาษามลายูถิ่นบูรณาการกับการแสดง ได้มีส่วนผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น อันนำไปสู่ความภาคภูมิใจและความเข้าใจที่ติดอกกันในสังคมสมานฉันท์ ดังที่มิรินดา บูรุงโรจน์ และคณะ (2550) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมให้มีการใช้ภาษามลายูถิ่นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสื่อมวลชนก่อให้เกิดประโยชน์สองแนวทาง คือผู้ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่จะเกิดความรักความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของตนเอง และได้เข้าใจภาษาไทยได้ลึกซึ้งขึ้นด้วยการทำความเข้าใจภาษามลายูควบคู่กันไป และผู้ใช้ภาษาไทยได้ดีอยู่แล้วสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจภาษามลายูถิ่น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดสังคมสมานฉันท์ต่อไป

ผลจากการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ดังที่ Tulay Ustundag (1997) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เด็กๆ ในชั้นเรียนด้วยกิจกรรมการละครว่า ละครสามารถทำให้เด็กๆ เกิดการเรียนรู้ในหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ดังนั้นกิจกรรมการละครจึงไม่ต่างจากกระบวนการศึกษาที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นหาความหมาย

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6 วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สำคัญของชีวิต (Education, which is the process of helping people to find essential meanings in life, involves both teaching and learning. To this end, drama can be useful for learning in the curriculum. Therefore, education and drama are similar in that they are closely linked in the learning process and they deal with children.)

ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนจากกิจกรรมการแสดงละคร ได้เอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาเป็นอย่างมาก ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การเขียน การพูด และการสนทนา และมีประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับการศึกษาของอำไพ พันธุ์โชติ (2551) ที่พบว่า การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้ละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) ของผู้เรียน มีความสอดคล้องกับลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านบทบาทสมมติ ผู้เรียนมีอิสระ ได้แสดงออกซึ่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ทั้งโดยร่างกายและภาษา ถือเป็นกุญแจสำคัญให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนากิจกรรมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา การคิด การจำ การใช้ภาษา การรับรู้เกี่ยวกับสังคมและเรื่องรอบตัว กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติจริง

ศิลปะการแสดงในรูปละครยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจในวรรณกรรมตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา วรรณกรรมท้องถิ่น ผู้เรียนได้รับบรรยากาศของวรรณกรรม สอดคล้องกับทัศนะของมนตรี มีเนียม (2559) ที่มีต่อศิลปะการแสดงกับการศึกษาว่า ศิลปะการแสดงมีบทบาทสำคัญต่อแนวคิดทางการศึกษา ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยถือว่าศิลปะการแสดงเป็นประสบการณ์ตรงของผู้แสดงและประสบการณ์รองของผู้ชม กล่าวคือผู้แสดงจะมีความซาบซึ้งเข้าถึงเหตุการณ์และจิตใจของตัวละครที่ตนสวมบทบาทอยู่ในขณะที่ผู้ชมจะได้รับประสบการณ์รองที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด

8. ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

1. ควรที่จะได้มีการศึกษาวิจัยการพัฒนาวัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อสืบสานนิทานพื้นบ้านชายแดนใต้
2. ควรพัฒนาวัฒนธรรมละครจากนิทานพื้นบ้านเรื่องอื่นๆ อย่างหลากหลายเพิ่มขึ้น
3. ผู้สอนและสถานศึกษาสามารถนำบทละครและวีดิทัศน์การแสดงละครสร้างสรรค์ไปเผยแพร่ประกอบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน หรือเพื่อนูริชและสืบสานวรรณกรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

9. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวรรณกรรมท้องถิ่น ประจำปีการศึกษาที่ 2/2561 จึงขอขอบคุณนักศึกษาที่มา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ช่วยกันผลักดันให้กิจกรรมในงานวิจัยครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับการบริการวิชาการสู่ชุมชนได้อย่างราบรื่นและสัมฤทธิ์ผล คุณค่าจากงานวิจัยฉบับนี้ขออุทิศแด่บรรพชนผู้ให้กำเนิดนิทานท้องถิ่นที่แพร่กระจายอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นแรงหนุนนำให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาจากวรรณกรรมในท้องถิ่นของตนเอง

10. เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2518). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2538). *ลักษณะวรรณกรรมอีสาน*. มหาสารคาม : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมอีสาน.
- เจตนา นาควัชระ. (2537). *วรรณกรรมในชีวิตไทย. ภาษาไทยของเรา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 198-233.
- ดวงมน จิตรจันทน์. (2549). การศึกษาวรรณกรรมไทยในแง่สหบท. *The Journal*, 2(1), 49-62.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2547). *การละครสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี มีเนียม. (2559). *บทการแสดงจากวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มิรินดา บูร์รุ่งโรจน์และคณะ. (2550). *การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ-พหุภาษาศึกษา เข้าสู่ระบบผลิตครูทวิ-พหุ-ภาษา สำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย. (2559). *สะพานเชื่อมโยงไปสู่อนาคตอันสดใส*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (ม.ป.ป.). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษา ชาติพันธุ์และการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเรื่อง การนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิ - พหุภาษาศึกษา เข้าสู่ระบบผลิตครูทวิ - พหุภาษาสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 6
วันที่ 17-18 สิงหาคม 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

- อำไพ พันธุ์โชติ. (2551). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ละคร สร้างสรรค์ (CreativeDrama) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 โรงเรียนบ้านหนองปรือ. ชลบุรี: โรงเรียนบ้านหนองปรือ.
- Tulay Ustundag (1997). THE ADVANTAGES OF USING DRAMA AS A METHOD OF EDUCATION IN ELEMENTARY SCHOOLS. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 89-94.